

Тѣзи камъни сж два вида. Първиятъ представлява кржговидна или котловидна издълбатица съ издаденъ улей.¹⁾ Вториятъ видъ се състои отъ плитко корито съ улейче наоколо и улейче за изтичане, понѣкога съединено съ друго малко корито.²⁾

Такива камъни се срѣщатъ и изъ други мѣста въ Балгария, напр. до с. Брѣстово (Хасковска околия).³⁾ Котловиденъ камъкъ, нареченъ „Кутела“ или „Казанъ-кая“, се намира въ Срѣдна-гора въ околността на с. Рахманли (Пловдивска околия) и между върховетъ Русарето и Шишковица. Камъкътъ е 1·5 м. високъ съ две издадини до устието му (0·13 м. дебели, до 0·35 м. широки и 0·6 м. дълги); стенитъ на Кутела сж 0·4 м. дебели, устието има диаметръ 1·35 м. и дълбочината е 1·2 м.; при дъното диаметрътъ е 0·5 м. съ кржгла вдлъбнатица посрѣдата му, съ диаметрътъ 0·18 м. и дълбочина 0·06 м. Камъкътъ е дребнозърнестъ, чернослюдестъ гранитъ. Други дълбани камъни, наречени „въртенъ камъкъ“ и „котлета“ се намиратъ въ мѣстността „Самодивецъ“.

І. СТРАНДЖАНСКИ ДОЛМЕНИ.

Даваме подробно описание на долменитъ, защото тѣ сж много изложени на разрушение и скоро ше изчезнатъ, ако не имъ се издействува законна охрана.

По устройството си Странджанскитъ долмени сж почти напълно еднакви; тѣ се състоятъ отъ три части, построени въ една и сѣща надлъжна ось.

Типътъ на запазенъ долменъ представя фиг. 1.

А. Главната задна камара (1), има правоъгълна форма, състояща се отъ четири побити плочи. Отъ тѣхъ две сж странични; тѣ сж побити отвесно или малко навътре наклонени. Напрѣчните две плочи сж побити отвесно или обикновено вмъкнати между страничните. Отъ горе камарата е покрита съ една плоча, която обикновено е надвисната надъ отвеснитъ плочи.

Предната плоча бива обърната къмъ югъ или къмъ юго-изтокъ или юго-западъ; тя има издълбанъ отворъ съ правоъгълна или трапецообразна или отъ горе закржглена стѣснена форма. Отворътъ е издълбанъ въ плочата и то винаги по-близо до долната отколкото до горната ѝ страна. Плочитъ на камарата сж груби и само понѣкога грубо обдѣлани край отвеснитъ рѣбове, за да се допиратъ по-добре о

1) Сакаръ - планина. Табл. фиг. 3, Сборникъ, XVIII, стр. 697 — 698, фиг. 19—21

2) Сборникъ, VII, стр. 67, фиг. 15 — 17; Сборникъ, XVIII, фиг. 22 — 25.

3) „Шарапана“ до източната частъ на в. Гарваница, на в. Кампитъ (два) и на северния склонъ на в. Асаръ (два), Шарапанитъ сж почти отъ една форма: две кржгли вдлъбнатици съединени съ отворъ, пробитъ въ стената; едната вдлъбнатица е по-голѣма (съ диаметръ до 1, 6 м.) отъ другата (диаметръ 0, 6 м.); двѣтъ сж съ дълбочина около 0, 2 м. (Сведения отъ Я. Гиневъ). Около шарапанитъ има и други по-малки вдлъбнатици.